

**อย. และ ปศุสัตว์ เร่งสร้างความเข้าใจเพื่อแก้ปัญหา
 เชื้อดื้อยาในทุกระดับ**

ดร.นพ.ปฐม สวรรค์ปัญญาเลิศ รองเลขาธิการฯ อย. และนายสัตวแพทย์ สรวิศ ธานีโต รองอธิบดี กรมปศุสัตว์ วอนทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาชน เร่งประสานความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาเชื้อดื้อยาซึ่งเป็นปัญหาระดับโลกที่องค์การอนามัยโลก องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ให้ความสำคัญเร่งด่วน โดยแนะนำการแก้ปัญหาต้องดำเนินการในทุกระดับ ทั้งบุคลากรทางการแพทย์ ประชาชน ผู้ป่วย และเกษตรกร โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าว

**สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
 กระทรวงสาธารณสุข**

จากงานประชุม ASEAN Antibiotic Awareness Day เมื่อวันที่ 18-19 พฤศจิกายน 2557 ซึ่งนำเสนอข้อมูลว่าคนไทยเสียชีวิตจากเชื้อดื้อยาปฏิชีวนะสูงถึง 38,000 ราย รองเลขาธิการฯ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าข้อมูลดังกล่าวมาจากการศึกษาเบื้องต้นของทีมีวิจัย ในปี 2553 เรื่อง ผลกระทบด้านสุขภาพและ เศรษฐศาสตร์จากการติดเชื้อดื้อยาในประเทศไทย โดยประมาณขนาดผลกระทบดังกล่าวของการติดเชื้อใน โรงพยาบาลที่เกิดจากเชื้อดื้อยาสำคัญ 5 ชนิด ซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจทางตรงจากมูลค่าของยาปฏิชีวนะที่ใช้ รักษา และทางอ้อมจากการเจ็บป่วยและเสียชีวิตก่อนวัยอันควรมีมูลค่าประมาณ 46,000 ล้านบาท ผลกระทบ ดังกล่าวมีขนาดมากกว่าปัญหาสุขภาพหลายชนิดที่ถูกจัดให้มีความสำคัญลำดับต้น ๆ ในประเทศไทย ทั้งนี้ข้อมูล

ดังกล่าวเป็นข้อมูลของผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อในโรงพยาบาล ซึ่งการใช้ยาปฏิชีวนะในสัตว์มีความเกี่ยวข้องกับการติดเชื้อในโรงพยาบาลน้อยมาก อย่างไรก็ตาม การใช้ยาปฏิชีวนะในสัตว์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับการดื้อยาปฏิชีวนะในชุมชนนอกเหนือไปจากการใช้ยาอย่างไม่เหมาะสมในคนโดยร้านชำ ร้านยา คลินิก และโรงพยาบาล และอนามัยส่วนบุคคลของประชาชน

รองเลขาธิการฯ อย. กล่าวว่าการแก้ปัญหาเชื้อดื้อยาจะใช้มาตรการทางกฎหมายหรือการปกครองร่วมกับมาตรการทางการศึกษาและสังคม เพื่อสร้างบรรทัดฐานหรือค่านิยมใหม่ของการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลให้เกิดในสังคมไทย โดยเน้นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นได้ หากทุกคนตระหนักรู้ถึงความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหา เห็นพ้อง และลงมือทำ พร้อมทั้งให้คำแนะนำดังนี้

บุคลากรทางการแพทย์ควรวินิจฉัยโรคให้แม่นยำและสั่งใช้ยาปฏิชีวนะตามหลักฐานทางวิชาการ ไม่สั่งยาปฏิชีวนะในโรคที่ไม่ได้เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย เช่น โรคหวัด และท้องเสียจากอาหารเป็นพิษ รวมทั้งการปฏิบัติตามแนวทางการควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลอย่างเคร่งครัด

ประชาชนไม่ควรใช้ยาปฏิชีวนะหากไม่รู้ว่าป่วยเป็นโรคใด ดังนั้น ควรสอบถามแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ให้รู้ก่อนว่าป่วยเป็นโรคใด เกิดจากเชื้อแบคทีเรียหรือไม่ หากมีการสั่งยาปฏิชีวนะ ควรถามให้เข้าใจว่ายาปฏิชีวนะนี้มีประโยชน์กับท่านอย่างไร และจำเป็นต้องใช้ยาปฏิชีวนะครั้งนี้หรือไม่ ท่านไม่ควรขอยาปฏิชีวนะเพราะทำให้แพทย์ลำบากใจในการรักษาตามหลักวิชาการ และไม่ควรถือยาปฏิชีวนะใช้เองจากร้านค้าทั่วไปหรือร้านชำโดยเด็ดขาด ควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรทุกครั้งก่อนใช้ยาปฏิชีวนะ

บุคลากรร้านค้าทั่วไปหรือร้านชำสามารถช่วยแก้ปัญหาเชื้อดื้อยาในชุมชนของท่านได้โดยไม่จำหน่ายยาปฏิชีวนะ ท่านสามารถจำหน่าย ‘ยาสามัญประจำบ้าน’ ให้แก่คนในชุมชนได้ซึ่งไม่ผิดกฎหมายเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากการเจ็บป่วยเล็กน้อยของคนในชุมชน ในทางตรงข้าม หากท่านจำหน่ายยาปฏิชีวนะถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย

รองเลขาธิการฯ อย. กล่าวเสริมว่า สถานการณ์เชื้อดื้อยาเป็นวิกฤตร่วมของคนทั่วโลก เพราะยาปฏิชีวนะชนิดใหม่ที่จะใช้รักษาโรคติดเชื้อแบคทีเรียที่ดื้อยากำลังขาดแคลน เนื่องจากไม่มียาใหม่ให้ใช้ขณะที่ยาปฏิชีวนะที่มีใช้ในปัจจุบันก็สูญเสียประสิทธิภาพในการฆ่าเชื้อแบคทีเรียลงเรื่อย ๆ กล่าวคือ ยิ่งใช้ยาปฏิชีวนะมากเท่าใด เชื้อแบคทีเรียก็จะกลายพันธุ์จนดื้อยานั้น และยาปฏิชีวนะก็สูญเสียฤทธิ์ในการรักษาเร็วขึ้นเท่านั้น

การแก้ปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยจึงมีการดำเนินการในหลายระดับ ระดับโลก เช่น การร่วมกับภาคีสุขภาพโลกที่นำโดยองค์การอนามัยโลก/องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ/องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ ภาคีความมั่นคงทางสุขภาพโลก และภาคีความร่วมมือด้านนโยบายการต่างประเทศและนโยบายด้านสุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือในระดับภูมิภาค เช่น ความร่วมมือระดับอาเซียน และระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกด้วย ส่วนของการดำเนินการภายในประเทศ ก็มีการดำเนินการร่วมกันของหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น

รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ ย้ำถึงความสำคัญของเชื้อดื้อยาว่าแม้การให้ยาในสัตว์จะมีส่วนในการก่อให้เกิดเกิดปัญหาเชื้อดื้อยาด้วย แต่ไม่ได้ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตจากการติดเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาล กรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ และเกษตรกร ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบควบคุมการให้ยาปฏิชีวนะอย่างต่อเนื่อง โดยให้ใช้น้อยที่สุดควบคู่กับการนำระบบมาตรฐานความปลอดภัยทางชีวภาพมาใช้เพื่อป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม โดยให้เกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์และสัตวแพทย์ ซึ่งต้องดูแลทั้งความปลอดภัยของสัตว์ และผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เนื่องจากสุขภาพคน สุขภาพสัตว์และสิ่งแวดล้อม ล้วนส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน

กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค 1 ธันวาคม 2557 ข่าวแจก 20 / ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

